[86 SLOKAS]

രഘുവംശം സർഗഃ 10 കാലിദാസകൃതം

പൃഥിവീം ശാസതസ്തസ്യ പാകശാസനതേജസഃ .
കിഞ്ചിദൂനമനൂനർദ്ധേഃ ശരദാമയുതം യയൗ.. 10-1..

ന ചോപലേഭേ പൂർവേഷാമൃണനിർമോക്ഷസാധനം .
സുതാഭിധാനം സ ജ്യോതിഃ സദ്യഃ ശോകതമോപഹം.. 10-2..

അതിഷ്ഠത്പ്രത്യയാപേക്ഷസന്തതിഃ സ ചിരം നൃപഃ .
പ്രാങ്മന്ഥാദനഭിവ്യക്തരത്നോത്പത്തിരിവാർണവഃ.. 10-3..

ഋഷ്യശൃംഗാദയസ്തസ്യ സന്തഃ സന്താനകാങ്ക്ഷിണഃ .
ആരേഭിരേ ജിതാത്മാനഃ പുത്രീയാമിഷ്ടിമൃത്വിജഃ.. 10-4..

തസ്മിന്നവസരേ ദേവാഃ പൗലസ്ത്യോപപ്ലുതാ ഹരിം .
അഭിജഗ്മുർനിദാഘാർതാശ്ഛായാവൃക്ഷമിവാധ്വഗാഃ.. 10-5..

തേ ച പ്രാപുരുദന്വന്തം ബുബുധേ ചാദിപൂരുഷഃ .
അവ്യാക്ഷേപോ ഭവിഷ്യന്ത്യാഃ കാര്യസിദ്ധേർഹി ലക്ഷണം.. 10-6..

ഭോഗിഭോഗാസനാസീനം ദദൃശുസ്തം ദിവൗകസഃ .
തത്ഫണാമണ്ഡലോദർചിർമണിദ്യോതിതവിഗ്രഹം.. 10-7..

ശ്രിയഃ പദ്മനിഷണ്ണായാഃ ക്ഷൗമാന്തരിതമേഖലേ .
അങ്കേ നിക്ഷിപ്തചരണമാസ്തീർണകരപല്ലവേ.. 10-8..

പ്രബുദ്ധപുണ്ഡരീകാക്ഷം ബാലാതപനിഭാംശുകം .
ദിവസം ശാരദമിവ പ്രാരംഭസുഖദർശനം.. 10-9..

പ്രഭാനുലിപ്തശ്രീവത്സം ലക്ഷ്മീവിഭ്രമദർപണം .
കൗസ്തുഭാഖ്യമപാം സാരം ബിഭ്രാണം ബൃഹതോരസാ.. 10-10..

ബഹുഭിർവിടപാകാരൈർദിവ്യാഭരണഭൂഷിതൈഃ .
ആവിർഭൂതമപാം മധ്യേ പാരിജാതമിവാപരം.. 10-11..

ദൈത്യസ്ത്രീഗണ്ഡലേഖാനാം മദരാഗവിലോപിഭിഃ .
ഹേതിഭിശ്ചേതനാവദ്ഭിരുദീരിതജയസ്വനം.. 10-12..

മുക്തശേഷവിരോധേന കുലിശവ്രണലക്ഷ്മണാ .
ഉപസ്ഥിതം പ്രാഞ്ജലിനാ വിനീതേന ഗരുത്മതാ.. 10-13..

യോഗനിദ്രാന്തവിശദൈഃ പാവനൈരവലോകനൈഃ .
ഭൃഗ്വാദീനനുഗൃഹ്ണന്തം സൗഖശായനികാനൃഷീൻ.. 10-14..

പ്രണിപത്യ സുരാസ്തസ്മൈ ശമയിത്രേ സുരദ്വിഷാം .
അഥൈനം തുഷ്ടുവുഃ സ്തുത്യമവാങ്മനസഗോചരം.. 10-15..

നമോ വിശ്വസൃജേ പൂർവം വിശ്വം തദനു ബിഭ്രതേ .
അഥ വിശ്വസ്യ സംഹർത്രേ തുഭ്യം ത്രേധാസ്ഥിതാത്മനേ.. 10-16..

രസാന്തരാണ്യേകരസം യഥാ ദിവ്യം പയോഽശ്നുതേ .
ദേശേ ദേശേ ഗുണേഷ്വേവമവസ്ഥാസ്ത്വമവിക്രിയഃ.. 10-17..

അമേയോ മിതലോകസ്ത്വമനർഥീ പ്രാർഥനാവഹഃ .
അജിതോ ജിഷ്ണുരത്യന്തമവ്യക്തോ വ്യക്തകാരണം.. 10-18..

ഹൃദയസ്ഥമനാസന്നമകാമം ത്വാം തപസ്വിനം .
ദയാലുമനഘസ്പൃഷ്ടം പുരാണമജരം വിദുഃ.. 10-19..

സർവജ്ഞസ്ത്വമവിജ്ഞാതഃ സർവയോനിസ്ത്വമാത്മഭൂഃ .
സർവപ്രഭുരനീശസ്ത്വമേകസ്ത്വം സർവരൂപഭാക്.. 10-20..

സപ്തസാമോപഗീതം ത്വാം സപ്താർണവജലേശയം .
സപ്താർചിമുഖമാചഖ്യുഃ സപ്തലോകൈകസംശ്രയം.. 10-21..

ചതുർവർഗഫലം ജ്ഞാനം കാലാവസ്ഥാശ്ചതുര്യുഗാഃ .
ചതുർവർണമയോ ലോകസ്ത്വത്തഃ സർവം ചതുർമുഖാത്.. 10-22..

അഭ്യാസനിഗൃഹീതേന മനസാ ഹൃദയാശ്രയം .
ജ്യോതിർമയം വിചിന്വന്തി യോഗിനസ്ത്വാം വിമുക്തയേ.. 10-23..

അജസ്യ ഗൃഹ്ണതോ ജന്മ നിരീഹസ്യ ഹതദ്വിഷഃ .
സ്വപതോ ജാഗരൂകസ്യ യാഥാർഥ്യം വേദ കസ്തവ.. 10-24..

ശബ്ദാദീന്വിഷയാൻഭോക്തും ചരിതും ദുശ്ചരം തപഃ .
പര്യാപ്തോഽസി പ്രജാഃ പാതുമൗദാസീന്യേന വർതിതും.. 10-25..

ബഹുധാപ്യാഗമൈർഭിന്നാഃ പന്ഥാനഃ സിദ്ധിഹേതവഃ .
ത്വയ്യേവ നിപതന്ത്യോഘാ ജാഹ്നവീയാ ഇവാർണവേ.. 10-26..

ത്വയ്യാവേശിതചിത്താനാം ത്വത്സമർപിതകർമണാം .
ഗതിസ്ത്വം വീതരാഗാണാമഭൂയഃസംനിവൃത്തയേ.. 10-27..

പ്രത്യക്ഷോഽപ്യപരിച്ഛേദ്യോ മഹ്യാദിർമഹിമാ തവ .
ആപ്തവാഗനുമാനാഭ്യാം സാധ്യം ത്വാം പ്രതി കാ കഥാ.. 10-28..

കേവലം സ്മരണേനൈവ പുനാംസി പുരുഷം യതഃ .
അനേന വൃത്തയഃ ശേഷാ നിവേദിതഫലാസ്ത്വയി.. 10-29..

ഉദധേരിവ രത്നാനി തേജാംസീവ വിവസ്വതഃ .
സ്തുതിഭ്യോ വ്യതിരിച്യന്തേ ദൂരാണി ചരിതാനി തേ.. 10-30..

അനവാപ്തമവാപ്തവ്യം ന തേ കിഞ്ചന വിദ്യതേ .
ലോകാനുഗ്രഹ ഏവൈകോ ഹേതുസ്തേ ജന്മകർമണോഃ.. 10-31..

മഹിമാനം യദുത്കീർത്യ തവ സംഹ്രിയതേ വചഃ .
ശ്രമേണ തദശക്ത്യാ വാ ന ഗുണാനാമിയത്തയാ.. 10-32..

ഇതി പ്രസാദയാമാസുസ്തേ സുരാസ്തമധോക്ഷജം .
ഭൂതാർഥവ്യാഹൃതിഃ സാ ഹി ന സ്തുതിഃ പരമേഷ്ഠിനഃ .. 10-33..

തസ്മൈ കുശലസമ്പ്രശ്നവ്യഞ്ജിതപ്രീതയേ സുരാഃ .

ഭയമപ്രലയോദ്വേലാദാചഖ്യുർനൈരൃതോദധേഃ.. 10-34..

അഥ വേലാസമാസന്നശൈലരന്ധ്രാനുവാദിനാ .
സ്വരേണോവാച ഭഗവാൻ പരിഭൂതാർണവധ്വനിഃ.. 10-35..

പുരാണസ്യ കവേസ്തസ്യ വർണസ്ഥാനസമീരിതാ .
ബഭൂവ കൃതസംസ്കാരാ ചരിതാർഥൈവ ഭാരതീ.. 10-36..

ബഭൗ സദശനജ്യോത്സ്നാ സാ വിഭോർവദനോദ്ഗതാ .
നിര്യാതശേഷാ ചരണാദ്ഗംഗേവോർധ്വപ്രവർതിനീ.. 10-37..

ജാനേ വോ രക്ഷസാക്രാന്താവനുഭാവപരാക്രമൗ .
അംഗിനാം തമസേവോഭൗ ഗുണൗ പ്രഥമമധ്യമൗ.. 10-38..

വിദിതം തപ്യമാനം ച തേന മേ ഭുവനത്രയം .
അകാമോപനതേനേവ സാധോർഹൃദയമേനസാ.. 10-39..

കാര്യേഷു ചൈകകാര്യത്വാദഭ്യർഥ്യോഽസ്മി ന വജ്രിണാ .
സ്വയമേവ ഹി വാതോഽഗ്നേഃ സാരഥ്യം പ്രതിപദ്യതേ.. 10-40..

സ്വാസിധാരാപരിഹൃതഃ കാമം ചക്രസ്യ തേന മേ .
സ്ഥാപിതോ ദശമോ മൂർധാ ലഭ്യാംശ ഇവ രക്ഷസാ.. 10-41..

സ്രഷ്ടുർവരാതിസർഗാത്തു മയാ തസ്യ ദുരാത്മനഃ .
അത്യാരൂഢം രിപോഃ സോഢം ചന്ദനേനേവ ഭോഗിനഃ.. 10-42..

ധാതാരം തപസാ പ്രീതം യയാചേ സ ഹി രാക്ഷസഃ .
ദൈവാത്സർഗാദവധ്യത്വം മർത്യേഷ്വാസ്ഥാപരാങ്മുഖഃ.. 10-43..

സോഽഹം ദാശരഥിർഭൂത്വാ രണഭൂമേർബലിക്ഷമം .
കരിഷ്യാമി ശരൈസ്തീക്ഷ്ണൈസ്തച്ഛിരഃകമലോച്ചയം.. 10-44..

അചിരാദ്യജ്വഭിർഭാഗം കല്പിതം വിധിവത്പുനഃ .
മായാവിഭിരനാലീഢമാദാസ്യധ്വേ നിശാചരൈഃ.. 10-45..

വൈമാനികാഃ പുണ്യകൃതസ്ത്യജന്തു മരുതാം പഥി .
പുഷ്പകാലോകസങ്ക്ഷോഭം മേഘാവരണതത്പരാഃ.. 10-46..

മോക്ഷ്യധ്വേ സ്വർഗബന്ദീനാം വേണീബന്ധനദൂഷിതാൻ .
ശാപയന്ത്രിതപൗലസ്ത്യബലാത്കാരകചഗ്രഹൈഃ.. 10-47..

രാവണാവഗ്രഹക്ലാന്തമിതി വാഗമൃതേന സഃ .
അഭിവൃഷ്യ മരുത്സസ്യം കൃഷ്ണമേഘസ്തിരോദധേ.. 10-48..

പുരഹൂതപ്രഭൃതയഃ സുരകാര്യോദ്യതം സുരാഃ .
അംശൈരനുയയുർവിഷ്ണും പുഷ്പൈർവായുമിവ ദ്രുമാഃ.. 10-49..

അഥ തസ്യ വിശാമ്പത്യുരന്തേ കാമസ്യ കർമണഃ .
പുരുഷഃ പ്രബഭൂവാഗ്നേർവിസ്മയേന സഹർത്വിജാം.. 10-50..

ഹേമപാത്രഗതം ദോർഭ്യാമാദധാനഃ പയശ്ചരും .
അനുപ്രവേശാദാദ്യസ്യ പുംസസ്തേനാപി ദുർവഹം.. 10-51..

പ്രാജാപത്യോപനീതം തദന്നം പ്രത്യഗ്രഹീന്നൃപഃ .
വൃഷേവ പയസാം സാരമാവിഷ്കൃതമുദന്വതാ.. 10-52..

അനേന കഥിതാ രാജ്ഞോ ഗുണാസ്തസ്യാന്യദുർലഭാഃ .
പ്രസൂതിം ചകമേ തസ്മിംസ്ത്രൈലോക്യപ്രഭവോഽപി യത്.. 10-53..

സ തേജോ വൈഷ്ണവം പത്ന്യോർവിഭേജേ ചരുസഞ്ജ്ഞിതം .
ദ്യാവാപൃഥിവ്യോഃ പ്രത്യഗ്രമഹർപതിരിവാതപം.. 10-54..

അർചിതാ തസ്യ കൗസല്യാ പ്രിയാ കേകയവംശജാ .
അതഃ സംഭാവിതാം താഭ്യാം സുമിത്രാമൈച്ഛദീശ്വരഃ.. 10-55..

തേ ബഹുജ്ഞസ്യ ചിത്തജ്ഞേ പത്നൗ പത്യുർമഹീക്ഷിതഃ .
ചരോരർധാർധഭാഗാഭ്യാം താമയോജയതാമുഭേ.. 10-56..

സാ ഹി പ്രണയവത്യാസീത്സപത്ന്യോരുഭയോരപി .
ഭ്രമരീ വാരണസ്യേവ മദനിസ്യന്ദരേഖയോഃ.. 10-57..

താഭിർഗർഭഃ പ്രജാഭൂത്യൈ ദധ്രേ ദേവാംശസംഭവഃ .
സൗരീഭിരിവ നാഡീഭിരമൃതാഖ്യാഭിരമ്മയഃ.. 10-58..

സമമാപന്നസത്ത്വാസ്താ രേജുരാപാണ്ഡുരത്വിഷഃ .
അന്തർഗതഫലാരംഭാഃ സസ്യാനാമിവ സമ്പദഃ.. 10-59..

ഗുപ്തം ദദൃശുരാത്മാനം സർവാഃ സ്വപ്നേഷു വാമനൈഃ .
ജലജാസികദാശാർങ്ഗചക്രലാഞ്ഛിതമൂർതിഭിഃ.. 10-60..

ഹേമപക്ഷപ്രഭാജാലം ഗഗനേ ച വിതന്വതാ .
ഉഹ്യന്തേ സ്മ സുപർണേന വേഗാകൃഷ്ടപയോമുചാ.. 10-61..

ബിഭ്രത്യാ കൗസ്തുഭന്യാസം സ്തനാന്തരവിലംബിതം .
പര്യുപാസ്യന്ത ലക്ഷ്മ്യാ ച പദ്മവ്യജനഹസ്തയാ.. 10-62..

കൃതാഭിഷേകൈർദിവ്യായാം ത്രിസ്രോതസി ച സപ്തഭിഃ .
ബ്രഹ്മർഷിഭിഃ പരം ബ്രഹ്മ ഗൃണദ്ഭിരുപതസ്ഥിരേ.. 10-63..

താഭ്യസ്തഥാവിധാൻസ്വപ്നാഞ്ഛ്രുത്വാ പ്രീതോ ഹി പാർഥിവഃ .
മേനേ പരാർധ്യമാത്മാനം ഗുരുത്വേന ജഗദ്ഗുരോഃ.. 10-64..

വിഭക്താത്മാ വിഭുസ്താസാമേകഃ കുക്ഷിഷ്വനേകധാ .
ഉവാസ പ്രതിമാചന്ദ്രഃ പ്രസന്നാനാമപാമിവ.. 10-65..

അഥാഗ്ര്യമഹിഷീ രാജ്ഞഃ പ്രസൂതിസമയേ സതീ .
പുത്രം തമോപഹം ലേഭേ നക്തം ജ്യോതിരിവൗഷധിഃ.. 10-66..

രാമ ഇത്യഭിരാമേണ വപുഷാ തസ്യ ചോദിതഃ .
നാമധേയം ഗുരുശ്ചക്രേ ജഗത്പ്രഥമമംഗലം.. 10-67..

രഘുവംശപ്രദീപേന തേനാപ്രതിമതേജസാ .
രക്ഷാഗൃഹഗതാ ദീപാഃ പ്രത്യാദിഷ്ടാ ഇവാഭവൻ.. 10-68..

ശയ്യാഗതേന രാമേണ മാതാ ശാതോദരീ ബഭൗ .
സൈകതാംഭോജബലിനാ ജാഹ്നവീവ ശരത്കൃശാ.. 10-69..

കൈകേയ്യാസ്തനയോ ജജ്ഞേ ഭരതോ നാമ ശീലവാൻ .
ജനയിത്രീമലഞ്ചക്രേ യഃ പ്രശ്രയ ഇവ ശ്രിയം.. 10-70..

സുതൗ ലക്ഷ്മണശത്രുഘ്നൗ സുമിത്രാ സുഷുവേ യമൗ .
സമ്യഗാരാധിതാ വിദ്യാ പ്രബോധവിനയാവിവ.. 10-71..

നിർദോഷമഭവത്സർവമാവിഷ്കൃതഗുണം ജഗത് .
അന്വഗാദിവ ഹി സ്വർഗോ ഗാം ഗതം പുരുഷോത്തമം.. 10-72..

തസ്യോദയേ ചതുർമൂർതേഃ പൗലസ്ത്യചകിതേശ്വരാഃ .
വിരജസ്കൈർനഭസ്വദ്ഭിർദിശ ഉച്ഛ്വസിതാ ഇവ.. 10-73..

കൃശാനുരപധൂമത്വാത്പ്രസന്നത്വാത്പ്രഭാകരഃ .
രക്ഷോവിപ്രകൃതാവാസ്താമപവിദ്ധശുചാവിവ.. 10-74..

ദശാനനകിരീടേഭ്യസ്തത്ക്ഷണം രാക്ഷസശ്രിയഃ .
മണിവ്യാജേന പര്യസ്താഃ പൃഥിവ്യാമശ്രുബിന്ദവഃ.. 10-75..

പുത്രജന്മപ്രവേശ്യാനാം തൂര്യാണാം തസ്യ പുത്രിണഃ .
ആരംഭം പ്രഥമം ചക്രുർദേവദുന്ദുഭയോ ദിവി.. 10-76..

സന്താനകമയീ വൃഷ്ടിർഭവനേ ചാസ്യ പേതുഷീ .
സന്മംഗലോപചാരാണാം സൈവാദിരചനാഽഭവത്.. 10-77..

കുമാരാഃ കൃതസംസ്കാരാസ്തേ ധാത്രീസ്തന്യപായിനഃ .
ആനന്ദേനാഗ്രജേനേവ സമം വവൃധിരേ പിതുഃ.. 10-78..

സ്വാഭാവികം വിനീതത്വം തേഷാം വിനയകർമണാ .
മുമൂർച്ഛ സഹജം തേജോ ഹവിഷേവ ഹവിർഭുജാം.. 10-79..

പരസ്പരവിരുദ്ധാസ്തേ തദ്രഘോരനഘം കുലം .
അലമുദ്യോതയാമാസുർദേവാരണ്യമിവർതവഃ
സമാനേഽപി ഹി സൗഭ്രാത്രേ യഥോഭൗ രാമലക്ഷ്മണൗ .
തഥാ ഭരതശത്രുഘ്നൗ പ്രീത്യാ ദ്വന്ദ്വം ബഭൂവതുഃ.. 10-81..

തേഷാം ദ്വയോർദ്വയോരൈക്യം ബിഭിദേ ന കദാചന .
യഥാ വായുർവിഭാവസ്വോര്യഥാ ചന്ദ്രസമുദ്രയോഃ.. 10-82..

തേ പ്രജാനാം പ്രജാനാഥാസ്തേജസാ പ്രശ്രയേണ ച .
മനോ ജഹ്രുർനിദാഘാന്തേ ശ്യാമാഭ്രാ ദിവസാ ഇവ.. 10-83..

സ ചതുർധാ ബഭൗ വ്യസ്തഃ പ്രസവഃ പൃഥിവീപതേഃ .
ധർമാർഥകാമമോക്ഷാണാമവതാര ഇവാംഗവാൻ.. 10-84..

ഗുണൈരാരാധയാമാസുസ്തേ ഗുരും ഗുരുവത്സലാഃ .
തമേവ ചതുരന്തേശം രത്നൈരിവ മഹാർണവാഃ.. 10-85..

സുരഗജ ഇവ ദന്തൈർഭഗ്നദൈത്യാസിധാരൈ-
ർനയ ഇവ പണബന്ധവ്യക്തയോഗൈരുപായൈഃ .

ഹരിരിവ യുഗദീർഘൈർദോർഭിരംശൈസ്തദീയൈഃ
പതിരവനിപതീനാം തൈശ്ചകാശേ ചതുർഭിഃ.. 10-86..

ഇതി ശ്രീരഘുവംശേ മഹാകാവ്യേ കവിശ്രീകാലിദാസകൃതൗ
രാമാവതാരൂ നാമ ദശമഃ സർഗഃ ..

ഓം. P.R. IYER 8.11.2024

Encoded and proofread by Arvind Kolhatkar akolhatkar at rogers.com


```
% Text title            : raghuvansha 10
% File name             : raghuvansha10.itx
% itxtitle              : raghuva.nsham sargaH 10 (kAlidAsakRitam)
% engtitle              : Raghuvansha by Kalidas Chapter 10
% Category              : major_works, kAlidAsa
% Location              : doc_z_misc_major_works
% Sublocation           : major_works
% Texttype              : pramukha
% Author                : kalidasa
% Language              : Sanskrit
% Subject               : philosophy/hinduism/religion
% Transliterated by     : Arvind Kolhatkar akolhatkar at rogers.com
% Proofread by          : Arvind Kolhatkar akolhatkar at rogers.com
% Latest update         : May 30, 2005
% Send corrections to   : sanskrit at cheerful dot c om
% Site access           : https://sanskritdocuments.org
```